

שבועות לו

עניין: אמן בו האמנת דברים

הבונה

יב אמן בו שבועה
בו. הלא זה דברי חז"ל
אשר הפליגו כ"כ בכמה
מקומות בשכר עניית אמן
יען במלה הזאת יש בה
כמה פנים לאשר ולאמת
שבחי האל וההודאה
בתורתו ובמצותיו ובפרט
שלשה אלה הראשים
שבועת וקבלת דברים
והאמנה שהגם שמפרש"י
ז"ל נראה שהאמנת
דברים לכד יאות על
התפלה והתחנה אין ספק
ששלתם מכוונים לקבל
עליו אמרי פי המברך.
והוא שאמר ריב"ל בפ'
כל כתבי (שבת קטז):
באומרו כל העונה אמן
יהא שמויה רבה בכל כחו
קורעין לו גזר דינו וכו'
ופרש"י בכל כוונתו
שאולי רצה בכל כחו
וכוונתו של אמן היינו
שהוא מתכוין לכל
הכוונות שהם בכח מלת
אמן:

שולחן ערוך או"ח סי' קכד, ו

* [ח] ובכוונה ^ב שיכוין בלבו י אמת היא ^(א) הברכה
שבכר המברך (ג) ואני מאמין בזה:

מגן אברהם או"ח סי' קכד

סימן (נ"ו) [ס] [סעף ג]: י אמת היא. וזהו צרכו הולא
כגון צריך שאמר וישמע וגאל ישראל, אלל תפילה לרץ שיכוין
אמת היא ואני מתפלל ^(ב) (שיאמינו) [שיאמנו] ^(א) דבריו.
(וצקדוש) [וצקדיש] ^(א) לרץ לכין על העמיד לנד, שיאמנו דבריו

של"ה מסכת תמיד פרק נר מצוה

המזון, ואחר זכרנו שביעלה ויבוא ודומיהן
שהם בקשות, ואמן שאחר ברכת כהנים שהיא
ברכה, יצטרך להתכוין העונה אחר המברך
והמבקש, יהי רצון שיאמנו בקשת המברך
והמבקש ושכן יעשה ויקיים ה' את דברו.
אמנם הברכות האמצעיות שבח"י ברכות, הם
כולם שאלות ובקשות שאנו שואלין
ומבקשים ממנו יתברך צרכנו, כמו שאמרו
רז"ל (נרכס ל, 6): אמצעיות דומות לעבד
שמקבל פרס מרבו, וכן ברכת רצה ושים שלום
ושלום רב הם כולם בקשות, ואולם החתימות
שבהם הם שבחיו ותואריו הנכבדים יתברך. על
כן אחר ברכת אתה חונן יצטרך לכין בהם
העונה אמן, אמת היא הברכה שביך המברך
שהשם יתברך הוא חונן הדעת והוא יקיים
ויאמן דברי המבקש ויחנינו מדע בינה והשכל,
וכן בכל האמצעיות, כדמשמע בהדיא בא"ח
סימן קכ"ד שיכוין בכל ח"י ברכות כשעונה
אחריהם אמן, אמת היא הברכה.
והנה אי אפשר ליתן את האמור בזה גם בזה,
ואת האמור בזה לזה, כי מי שמתכוין
במלת אמן הנאמר על הקדיש ובזולת זה מן
השאלות והבקשות שזכרנו למעלה ודומיהן,
וכן אמן אחר ברכת כהנים שהיא ברכה אם הוא
מתכוין בעניית אלו האמנים אמת היא התפילה
והבקשה והברכה שאמר המבקש, הנה הוא
עונה ככסיל באולתו, כי לא ידע מאי קאמר,
ולא חש לקימחיה. או במלת אמן הנאמר
בשבחיו ותואריו יתברך, כגון מברכת
ההודאות והשבחים וזולתם מהתוארים
והשבחים לו יתברך, הנה מי שמכוין בעניית
אמן שלהם זו הכוונה הנזכרת יהי רצון
שיאמינו דברי המהלל והמשבח ושיהא כן כמו
שאומר, הנה הוא כרשע וכופר, כי הנה הוא
כמסתפק חס ושלום אם התוארים והשבחים הם
בו יתברך, ומבקש לומר שיהא כן. על כן יכוין
האדם במאוד שיהא לו אוזן שומעת לשמוע אל
הרנה ואל התפילה אשר השליח ציבור אומר,
איזה הוא ברכה או איזה ענייה הוא תפילה
ובקשה שמתפלל ושואל צרכי עם ישראל, או
איזה ברכה ואיזה ענייה הוא שבח הודאה
ומשבח ומהלל לו יתברך, ובלבדו יבין לענות
אמן כהוגן וכראוי, עד כאן לשונו.

(לח) והנה בפירוש תיבת אמן אינה שזה
תמיד, ומשתנה פירושו לפי עניינו,
וכל מה שהייתי חושב בפירושו מיום היותי
לאיש כוונתי לדעת אחי הגדול החסיד מהר"ל
יצ"ו כמה שכתב בהגהות יש נוחלין והנאני
הדברים האלה, והנה אעתיק לשונו: והנה
בפירוש וכוונת מלת אמן יש פנים שונות, על
כן צריכין אנחנו להודיע לתועי רוח בינה כדי
שלא יצא שכרם בהפסדם. ותחילה נקדים
ונאמר שהברכות כולם הם נחלקים למחלוקות,
יש מהם ברכות המצות כגון ברכת על גטילת
ידיים וציצית ותפילין ודומיהם, והכלל כל מקום
שנוסח שלהם אשר קדשנו במצותיו וצונו,
שכוונת הברכות הללו הוא שאנחנו מברכין
לשמו יתברך על כל טוב אשר גמלנו שטרה
וקדש אותנו במצותיו הקדושות, שהם קיום
העולמות כנודע, ועל ידיהם אנו נקראים
קדושים ונתקדש גופינו ונשמותינו, והם
תכליתנו לא זולת זה בשום ענין בעולם, והוא
יתברך ציונו בזה המצוה להתעטף בציצית או
להניח תפילין וכדומיהן מהציוויין, אז העונה
אמן אחר המברך הברכות האלו צריך לכין,
אמת ואמונה הוא השבח והברכות שביך
המברך ואני מאמין בה. ויש מהם שהם ברכת
השיר והשבח וההודאה לו יתברך, כגון ברכת
אלהי נשמה שנתת כי וברכת מודים וברכת
נודה לך וברכת הטוב והמטיב שבברכת המזון
ודומיהם הם הודאה, יכוין העונה, אמת הברכה
וההודאה שביך והודה המברך כעל כל טוב
אשר גמלנו ה', ואני מודה ומאמין בזה. וכגון
ברכת אשר יצר ברוך שאמר ישתבח, וכל
הברכות של שחרית, ושלש הראשונות שבח"י
ברכות, וברכה ראשונה שבברכת המזון
ודומיהם, הם שבח ויקר וגדולה יתנו לאל מלך
יוצר כל יתברך, וברכת הנהנין בכלל, אם כן
העונה אמן אחר אלו, יכוין גם כן הכוונה
הנזכרת, אמת היא הברכה והשבח שביך
המברך ואני מודה ומאמין שהשבחים לו יתברך
הם יאים ונאים. ובברכות הנהנין יכוין העונה,
אמת הוא השבח והברכה שביך המברך שהוא
יתברך ברא והמציא זה הפרי או זה הענין.
אמנם ברכות השאלות והבקשות והתחינות,
כגון אמן שאחר הקדיש שהוא תפילה
ובקשה, ואחר ברכת רחם והרחמן שבברכת